

SCHOOLGIDS deel 3
HET SCHOOL-
ONDERSTEUNINGS-
PROFIEL

Samenwerkingschool

De Meertuin

De Meertuin

adres Langeweg 89-91
1774 AK Slootdorp

telefoon 0227 – 581753

e-mail school@demeertuin.nl

website www.demeertuin.nl

Facebook www.facebook.com/demeertuin

Stichting Samenwerkingscholen Kop van Noord-Holland

p/a Stichting Surplus
Grotewallerweg 3-12
1742 NM Schagen

Postbus 394
1740 AJ Schagen
0224 – 274555

info@stichtingsurplus.nl
www.stichtingsurplus.nl

Inhoudsopgave

Blz. 5	Openingswoord		
7	Functie van het schoolondersteuningsplan		
8	Gegevens over de school		
	Kengetallen		
	Oordeel onderwijsinspectie		
9	Organisatie van de ondersteuning		
	De intern begeleider		
10	Het leerlingvolgsysteem		
11	De toetskalender		
	Didactische stamkaart en logboek		
	Het kind in beeld		
12	Groepsbesprekingen en groepsplannen		
13	Leerlingbespreking		
	Kindgesprek		
	Ondersteuningsteam (OT)		
14	Handelingsgericht werken		
	Aanmeldingsprocedure		
	Overdracht		
15	Expertise in het team		
17	Drie niveaus van zorg		
	Basisondersteuning		
18	Niveau 1a – regulier aanbod basisgroep		
	Niveau 1b – aanbod plusgroep en instructiegroep		
19	Niveau 1c – speciale zorg na intern overleg		
	Niveau 2 – extra ondersteuning		
20	Niveau 3 – diepteondersteuning		
21	Sociaal-emotionele ontwikkeling		
23	Lezen en spellen		
26	Rekenen en wiskunde		
27	Grenzen aan de ondersteuning		
	Professionalisering		
	Bijlagen		
29	Bijlage 1 – Kindplan		
31	Bijlage 2 – Startgesprek		
33	Bijlage 3 – Didactische stamkaart		
35	Bijlage 4 – Groepsplan		

De Meertuin

Slootdorp, juli 2016

Beste ouders/verzorgers,

Het schooljaar 2016-2017 is het derde jaar sinds de fusie. Het eerste jaar stond vooral in het teken van de verbinding. Het tweede schooljaar hebben we veel aandacht besteed aan het pedagogisch klimaat. Vanaf nu staan de onderwijskundige ontwikkelingen centraal, zonder daarbij de thema's uit de voorgaande jaren uit het oog te verliezen.

In de schoolgids zetten we een beeld neer van onze school. De complete schoolgids bestaat uit drie aparte 'boekjes':

- De *schoolgids* : hierin vertellen wij wie we zijn en hoe ons onderwijs eruit ziet. De schoolgids stellen wij vast voor de rest van de lopende schoolplanperiode (2015-2019).
- Het *jaarboekje* :in het jaarboekje vindt u de meest actuele informatie alsook alles wat u in praktische zin van onze school wilt weten. Het jaarboekje brengen wij elk jaar weer uit: hierin vindt u alle informatie die betrekking heeft op het betreffende schooljaar.
- Het *schoolondersteuningsprofiel* (dat u nu in handen hebt): hierin beschrijven wij uitgebreid de leerlingenzorg.

Dit is ons verhaal op papier. We hopen dat het duidelijk is. Wilt u meer weten of wilt u De Meertuin *proeven*? Vragen staat vrij, loop gerust binnen, u bent altijd van harte welkom.

Hartelijke groet,

Namens het voltallige team van samenwerkingschool De Meertuin,

Rik Jacobs
schoolleiding

Maaïke Bak,
intern begeleider

Ondersteuningsprofiel van ABBS De Meertuin te Slootdorp (gem. Hollands Kroon)

Bestuur: Stichting Samenwerkingscholen Kop van Noord-Holland

(p.a. Stichting Surplus, Grotewallerweg 3-12, 1742 NM Schagen, 0224 - 274 555)

Scholengroep **Wieringen & Wieringermeer**.

Functie van het ondersteuningsprofiel

In het ondersteuningsprofiel beschrijft de school haar mogelijkheden om leerlingen te ondersteunen wanneer het regulier aanbod van de school onvoldoende aansluit bij de ontwikkeling van de leerling. In het ondersteuningsprofiel zijn de daarvoor relevante gegevens opgenomen zodat voor ouders, samenwerkingsverband en de overige scholen van de onderwijsgroep de mogelijkheden van de school duidelijk zijn.

Het ondersteuningsprofiel maakt een onderscheid in *basisondersteuning* en *extra ondersteuning*. De basisondersteuning ligt bij voorkeur bij alle scholen op een gelijk niveau. Afspraken over een minimumniveau worden in het samenwerkingsverband gemaakt en gelden voor alle scholen.

Extra ondersteuning kan per school verschillen. Bij extra ondersteuning gaat het om specifieke kwaliteiten van de school gericht op leerlingen die deze vorm van ondersteuning vragen. Extra ondersteuning vertaalt zich in arrangementen die de school kan bieden en waarvoor doorgaans extra middelen worden ingezet. Arrangementen kunnen deels structureel deel uitmaken van het ondersteuningsaanbod en deels een tijdelijk karakter hebben. Een arrangement geeft aan:

- welke deskundigheid wordt ingezet
- de tijd die beschikbaar is
- het programma dat uitgevoerd wordt en de gebruikte materialen
- het mogelijke specifieke gebruik van het schoolgebouw
- samenwerking met ouders, onderwijs en mogelijke ketenpartners

Het ondersteuningsprofiel geeft eveneens informatie over de basiskwaliteit van de school. Daarom is het oordeel van de inspectie over deze basiskwaliteit opgenomen in het ondersteuningsprofiel.

Het ondersteuningsprofiel van de school vormt voor ouders een houvast bij schoolkeuze en voor de scholen/besturen een houvast bij de toelating van leerlingen en het vinden van de meest geschikte plek voor een leerling.

De inhoud van dit schoolondersteuningsprofiel (SOP) bestaat uit:

- gegevens van de school
- karakteristiek en onderwijsvisie van de school
- kengetallen
- oordeel van de onderwijsinspectie
- organisatie van de ondersteuning
- ondersteuning sociaal emotionele ontwikkeling
- ondersteuning lezen en spelling
- ondersteuning rekenen en wiskunde
- grenzen aan ondersteuning
- professionalisering

Gegevens van ABBS De Meertuin te Slootdorp

Schoolleiding	Rik Jacobs
Telefoon	0227-581753 / 06-25130382
E-mail directie	r.jacobs@demeertuin.nl
school	school@demeertuin.nl
Website school	www.demeertuin.nl
Website stichting	www.stichtingsurplus.nl

Karakteristiek en onderwijsvisie van de school

Voor dit hoofdstuk verwijzen wij u naar de schoolgids deel 1, te downloaden van onze website www.demeertuin.nl/downloads.

Kengetallen

	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016
	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Leerlingaantallen	nog niet gefuseerd	168	165	150*
Gewichtenleerlingen 0,3 ¹		7	7	5*
Gewichtenleerlingen 1,2 ¹		2	2	1*
Verwijzingen naar:		0	2	
SBO		0	1	
SO	0	0		
Excellentie PK	0	0		
Excellentie Eureka	0	0		
				* inschatting

Oordeel van de onderwijsinspectie

Zowel De Zaaier als De Regenboog hadden een basistoezicht. De inspectie heeft nog geen oordeel geveld over De Meertuin. De inspectie komt naar verwachting in het najaar 2016.

Voor de complete verslagen van de inspectie kunt u terecht op de website van de inspectie (www.onderwijsinspectie.nl).

¹ Het opleidingsniveau van ouders bepaalt mede de inkomsten per leerlingen voor de school. Eenvoudig gezegd: voor kinderen van ouders met een lag opleidingsniveau, ontvangt de school iets meer geld.

Organisatie van de ondersteuning

Het systematisch doorlopen van de stappen van planmatig werken (signaleren, analyseren, uitvoeren en evalueren) wordt de zorgstructuur genoemd. Op onze school wordt deze cyclus doorlopen door middel van de plenaire evaluaties van de Cito-toetsgegevens en trendanalyses (in februari en juni/juli), groepsbesprekingen (4 keer per jaar), plenaire leerlingbesprekingen, intervisiebijeenkomsten en OT²-bijeenkomsten.

De intern begeleider

De intern begeleider (kortweg de IB'er genoemd) heeft als taak de stappen in dit proces te coördineren. De IB'er is de spin-in-het-web van de leerlingenzorg.

Maaïke Bak is onze IB'er. Zij voert geregeld overleg met de leerkrachten, de directeur en neemt deel aan haar eigen IB-netwerken.

Wat zijn de taken van een IB'er?

Grofweg kunnen vijf niveaus worden onderscheiden.

De IB'er als instrumentalist.

De IB'er is verantwoordelijk voor het leerlingvolgsysteem en de orthotheek. Ook bewaakt de IB'er de toetskalender en het opstellen van groeps- en handelingsplannen.

- Controle op het bijhouden van dossier.
- Bewaken van opstellen groeps- en handelingsplannen.
- Het houden van groeps- en leerlingbesprekingen.
- Aanspreekpunt voor externe contacten.
- Bij extra zorg, contact houden met de ouders en evt. externe hulpverleners.
- Aanvragen van onderzoeken.
- Onderzoekjes uitvoeren.
- Orthotheek bijhouden.
- Beheer leerlingvolgsystemen.
- Toetskalender opstellen en bewaken.

De IB'er als collegiaal consulent.

De IB'er is consulent voor leerkrachten met hulpvragen over kinderen.

- Adviseren en ondersteunen van leerkrachten als ze een hulpvraag hebben over het begeleiden van kinderen.

De IB'er als coach.

De IB'er coacht de leerkrachten bij het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van klassenmanagement, pedagogisch en didactisch handelen.

- Klassenbezoeken afleggen.
- Feedbackgesprekken voeren.

De IB'er is mede onderwijskundig leider van de school.

- Netwerkbijeenkomsten volgen.
- Bijhouden en delen van nieuwe ontwikkelingen m.b.t. onderwijs in het algemeen en leerlingenzorg in het bijzonder.
- Beleid maken t.a.v. de zorg.

---

² OndersteuningsTeam, voorheen zorgteam genoemd

Het leerlingvolgsysteem (LVS)

KIJK! bij de kleuters

Wij zijn geen voorstanders van het toetsen van kleuters. Hun ontwikkeling verloopt vaak erg onvoorspelbaar en sprongsgewijs. We hebben daarom gekozen voor een kindobservatiesysteem: KIJK! Met KIJK! brengen wij de ontwikkeling in kaart door **observatie** en **registratie**. KIJK! helpt ons de onderwijsbehoeften van elk kind te bepalen.

Soms hebben we méér nodig dan KIJK! Dan beschikken wij ook over een aantal cognitief gerichte toetsen, o.a.

1. de Cito LVS-toetsen voor kleuters
2. CPS Toetspakket beginnende geletterdheid
3. Cito TAK (Taaltoets Alle Kinderen)

Ook komt het voor dat we externe deskundigen inschakelen voor het observeren of onderzoeken van kinderen. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouders.

Cito LVS vanaf groep 3

Vanaf groep 3 nemen we een aantal keer per jaar de zgn. Cito LVS-toetsen af. LVS staat voor LeerlingVolgSysteem. Het zijn toetsen, ontwikkeld door Cito, waarmee we de ontwikkeling volgen van de leerlingen op het gebied van

- rekenen (Rekenen & Wiskunde) en
- taal (Technisch lezen, Woordenschat, Spelling en Begrijpend lezen).

Grofweg valt de eerste toetsperiode van het schooljaar eind januari / begin februari (dit zijn de zgn. midden- of M-toetsen) en de tweede toetsperiode in juni (dit zijn de zgn. eind- of E-toetsen). In sommige groepen wordt er ook op andere momenten getoetst.

De Cito-scores leveren een score op die op haar beurt weer een letter en een Romeins cijfer oplevert. Daarmee wordt aangegeven hoe een kind scoort ten opzichte van 'het gemiddelde Nederlandse kind'.

A					B					C					D			E	
I					II					III					IV			V	

ABCDE: A = 25%, B = 25%, C = 25%, D = 15% en E = 10%.

Scoort een leerling een A, dan zit hij in de groep van de 25% best scorende kinderen. Scoort een leerling een E, dan zit hij in de groep van de 10% slechtst scorende kinderen.

I-V: I = 20%, II = 20%, III = 20%, IV = 20%, V = 20%.

Scoort een leerling een I, dan zit hij in de groep van de 20% best scorende kinderen. Scoort een leerling een V, dan zit hij in de groep van de 20% slechtst scorende kinderen.

KanVAS

We nemen tweemaal per jaar KanVAS af, een toets waarmee we de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen volgen. KanVAS is het Kanjer Volg- en AdviesSysteem dat bij de Kanjertraining hoort en wordt afgenomen in oktober/november en in april/mei. De leerkrachten vullen per leerling een vragenlijst in. De kinderen van de groepen 5, 6, 7 en 8 vullen bij KanVAS zelf een vragenlijst in.

KanVAS bestaat o.a. uit een sociogram, een leerlingenvragenlijst, een docentvragenlijst en een breed scala aan pedagogische adviezen. De leerlingenvragenlijst is goedgekeurd door de COTAN³ en kan door scholen eveneens gebruikt worden om de sociale opbrengsten aan de onderwijsinspectie te verantwoorden.

N.B. Scholen die gebruik maken van de Kanjertraining kunnen van het KanVAS gebruik maken, op voorwaarde dat de Stichting Kanjertraining de data mag gebruiken voor het doen van onderzoek. Uiteraard hanteert Stichting Kanjertraining hierbij hoge maatstaven op het gebied van de privacybescherming. Zij publiceren nooit data die zijn te herleiden tot namen van kinderen of individuele scholen.

De toetskalender

Wilt u precies weten welke toets wanneer wordt afgenomen? De IB'er stelt elk jaar een zorgkalender op en daarin staan ook de LVS-toetsen gepland. Op **Mijn Schoolinfo** vindt u de toetsperiodes in de **agenda**.

Met de toetsen van ons leerlingvolgsysteem monitoren we een aantal zaken:

- de vorderingen op individueel niveau,
- de vorderingen op groepsniveau,
- de opbrengsten op schoolniveau.

Didactische stamkaart en logboek: het kind in beeld

De leerkrachten observeren de leerlingen continu en nemen de methodegebonden toetsen en Cito-toetsen af. De leerkrachten stemmen hun aanbod af op de onderwijsbehoeften van kinderen, op basis van de informatie die de toetsen opleveren én rekening houdende met hun eigen observaties, en informatie die zij van ouders en kind krijgen.

Van elke leerling maken wij een zgn. **didactische stamkaart**. Hierop houden wij in het kort de 'schoolgeschiedenis' van een kind bij. Daarnaast vermelden wij op de didactische stamkaart kort de volgende informatie (belemmerende en stimulerende factoren):

- bijzonderheden m.b.t. gezin en gezondheid
- werkhouding
- sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag
- onderwijskundige behoeften
  - algemeen
  - rekenen
  - taal/spelling
- overige bijzonderheden

De didactische stamkaart wordt ong. tweemaal per schooljaar kritisch bekeken en indien nodig bijgewerkt.

Verder houden wij van elk kind een **logboek** bij, waarin wij opvallende observaties enz. noteren, alsook een kort verslag van oudergesprekken enz.

N.B. Didactische stamkaart en logboek mogen te allen tijde door ouders ingezien worden.

Signalering door de leerkrachten: de groep én de leerling in beeld

Elke methodegebonden toets en elke Cito LVS-toets geeft aanleiding om te kijken hoe de groep als geheel scoort – en hoe elk kind zich verhoudt tot de groep en tot zijn eigen ontwikkelingslijn. Bij de kleuters zijn het de observaties, die de leerkrachten eigenlijk doorlopend maken, die aanleiding geven tot het in kaart brengen van de groep.

Op basis van die observaties en toetsgegevens deelt de leerkracht de groep in:

- kinderen die 'gewoon' op niveau werken: de basisgroep (oranje)
- kinderen die extra ondersteuning nodig hebben: de instructiegroep (rood)
- kinderen die extra uitdaging nodig hebben: de plusgroep (groen)

---

³ De Commissie Testaangelegenheden Nederland (COTAN) beoordeelt psychodiagnostische instrumenten die in Nederland worden uitgegeven.

Cito ↓ score	Methodegebonden toetsen: afgelopen periode boven gemiddeld goed	Methodegebonden toetsen: afgelopen periode gemiddeld	Methodegebonden toetsen: afgelopen periode beneden gemiddeld
I			
II			
III			
IV			
V			

Groepsbesprekingen en groepsplannen

Er zijn vier keer per jaar groepsbesprekingen: in januari en juni (na de Cito-toetsen) en in oktober en april (tussenevaluatie).

Hiervoor geldt een stappenplan (cyclus):

1. afname van de LVS-toets (bij de kleuters: registratie van de observaties in KIJK!)
2. analyse van de LVS-toetsscores op groepsniveau (bij de kleuters: analyse van de ontwikkelingen op groepsniveau)*
3. analyse van de LVS-toetsscores op kindniveau (bij de kleuters: analyse van de ontwikkelingslijnen op kindniveau)
4. opstellen van groepsplannen**
5. bespreken van de groepsplannen met de IB'er
6. uitvoeren van het groepsplan
7. tussenevaluatie van het groepsplan
8. zo nodig bijstellen van het groepsplan
9. bespreken van het (bijgestelde) groepsplan met de IB'er
10. uitvoeren van het bijgestelde groepsplan
11. evaluatie van het groepsplan
12. *en dan begint de cyclus opnieuw...*

* Tweemaal per jaar bespreken we in teamverband de opbrengsten van ons onderwijs a.h.v. de gegevens die de leerlingvolg- en registratiesystemen opleveren. We kijken dan naar twee aspecten:

- hoe goed of hoe slecht doet deze groep kinderen het en kunnen we daaruit conclusies trekken t.a.v. het aanbod en de aanpak voor deze groep kinderen?
- hoe zijn de scores op leerjaarniveau over een langere tijd en kunnen we daaruit conclusies trekken t.a.v. de kwaliteit van ons onderwijs?

**In het groepsplan noteren we welke (groepjes) leerlingen aanvullende doelen krijgen t.a.v. het aanbod in de methode. Aanvullende doelen worden uitgewerkt in zgn. ODATs:

Plan #	Start:	Einde:
Onderwerp / doel:		
Betrokken leerlingen:		
Aanpak:		
Evaluatie: noteren op didactische stamkaart/logboek leerlingen		

Leerlingbespreking en intervisiebijeenkomsten

De kracht van onze school is dat het kleine team goed op de hoogte is van de ontwikkelingen bij alle leerlingen. Wij maken als professionals gebruik van elkaars specifieke kennis, kwaliteiten en expertise. Soms heeft een leerkracht behoefte aan 'verse' ideeën. Dan organiseert de betreffende collega samen met de IB'er een leerlingbespreking.

De leerkracht meldt het kind aan via een formulier. Hierop staat wat het aandachtgebied is, wat er tot nu toe gedaan is en wat de hulpvraag van de leerkracht is. Enkele dagen vóór de leerlingbespreking wordt het formulier aan alle collega's gemaild.

Bij de intervisiebijeenkomst zijn de leerkrachten, de intern begeleider en de directie zijn aanwezig. Volgens een vast stappenplan wordt het probleem langs alle kanten onderzocht en krijgt de leerkracht een aantal suggesties. Daaruit kiest de leerkracht er een of twee waar hij de volgende weken mee aan de slag gaat.

De IB'er blijft het proces in de klas goed volgen.

De ouders worden geïnformeerd over de gang van zaken.

Kindgesprek

Steeds vaker voeren we ook kindgesprekken. Kind, leerkracht en ouders gaan samen om de tafel zitten en bespreken de problemen. We stimuleren het kind om zelf een klein werkpunt (doel) te kiezen waaraan het de volgende weken gaat werken. Het kind spreekt ook af met de leerkracht en de ouders hoe zij hem de komende weken gaan ondersteunen. We leggen e.e.a. vast in een zgn. **kindplan**.

In dat verband is het goed te noemen dat de leerkracht aan het begin van het schooljaar met alle ouders en (vanaf ong. groep 4 ook) kinderen een zgn. **startgesprek** voert. Tijdens dat gesprek stemmen ouders, leerkracht (en kind) af welke aandachtspunten er liggen en hoe daaraan gewerkt gaat worden. Ook wordt afgesproken in welke frequentie ouders, leerkracht (en kind) elkaar spreken om de voortgang te bewaken.

OT = ondersteuningsteam school

Als er onvoldoende vooruitgang wordt geboekt door een leerling na de uitvoering van het groepsplan of als dit wordt besloten tijdens de leerlingbespreking, wordt een leerling aangemeld bij het OT. Een orthopedagoog is hierbij aanwezig. In het OT wordt besproken welke diagnostiek nodig is en welke extra hulp de leerling nodig heeft. Na het OT vinden de diagnose-activiteiten plaats. De intern begeleider en/of de orthopedagoog onderzoeken leerlingen en werken de onderzoeksgegevens uit. In deze fasen worden ouders ook betrokken. Wanneer er geen aanvullende doelen gesteld kunnen worden binnen het groepsplan, wordt een individueel handelingsplan opgesteld.

1. Terugkoppeling

Na het evaluatiegesprek vindt er zo nodig een bespreking plaats in de volgende leerlingbespreking. Tijdens dit gesprek brengt de intern begeleider de gegevens van de evaluaties in en bespreekt de voortgang.

2. Rapportagegesprek met de directie

Er vindt driewekelijks overleg plaats tussen de intern begeleider en de schoolleiding. De schoolleiding blijft zo op de hoogte van de leerlingenzorg op school. Schoolbeleid ten aanzien van de zorgstructuur kan zo nodig aangescherpt worden.

Het concept handelingsgericht werken (HGW)

Handelingsgericht werken (HGW) wil de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding van alle leerlingen verbeteren. HGW wil adaptief onderwijs concreet maken.

HGW gaat uit van zeven principes, die er met elkaar voor zorgen dat de onderwijsbehoeften van de kinderen centraal staan en dat er goed afgestemd wordt met het kind en de ouders.

1. **Onderwijsbehoeften van de leerlingen centraal stellen.** Denk aan de instructie, de leertijd en uitdaging.
2. **Afstemming en wisselwerking tussen kind en zijn omgeving:** de groep, de leerkracht, de school en de ouders. De omgeving moet goed afgestemd zijn op wat het kind nodig heeft.
3. **De leerkracht doet ertoe.** Hij kan afstemmen op de verschillen tussen de leerlingen en zo het onderwijs passend maken.
4. **Positieve aspecten zijn van groot belang.** Dit gaat niet alleen om de positieve aspecten van het kind, maar ook van de leerkracht, de groep, de school en de ouders. Als een leerkracht of een ouder een negatief beeld heeft van het kind, dan ziet hij vaak alleen nog maar het negatieve gedrag. Het is belangrijk dat de leerkracht en de ouder dan samen zoeken naar positief gedrag: dan zijn er meer mogelijkheden om het probleem op te lossen.
5. **Constructieve samenwerking tussen school en ouders.** De verantwoordelijkheid voor initiatief ligt bij de school. Maar de school geeft wel de verwachtingen over de verantwoordelijkheid van ouders duidelijk aan.
6. **Doelgericht werken.** Het team formuleert doelen met betrekking tot leren, werkhouding en sociaal emotioneel functioneren. Het gaat hierbij zowel om korte als lange termijndoelen.
7. **De werkwijze van school is systematisch (HGW-cyclus) en transparant.** Er zijn duidelijke afspraken over wie wat doet en wanneer.

Aanmeldingsprocedure

Schoolniveau

Wanneer ouders hun **kind met specifieke ondersteuningsbehoeften** aanmelden op De Meertuin, gaan directie en intern begeleider altijd eerst met hen in gesprek. Samen met de ouders kijken we wat het kind nodig heeft en we bespreken de mogelijkheden die we als school kunnen bieden. We willen een realistisch ontwikkelingsperspectief schetsen op basis van een reële inschatting van de onderwijsbehoeften van het kind in relatie tot de mogelijkheden en beperkingen van de school.

Scholengroep

Wanneer we tot de conclusie komen dat plaatsing op De Meertuin niet haalbaar is, dan gaan we samen met de ouders op zoek naar een beter alternatief binnen de regio (scholengroep). De school neemt hierbij het initiatief, waarbij intensieve communicatie en afstemming essentieel zijn.

Samenwerkingsverbandniveau

Wanneer plaatsing op een school voor speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs of op de plusvoorziening van het samenwerkingsverband aan de orde lijkt, dienen we deze aanvraag – weer in overleg met de ouders – in bij de CTO. De CTO geeft een toelaatbaarheidsverklaring af die nodig is voor een plaatsing op één van deze voorzieningen.

Overdracht...

...van voorschool naar basisschool

Er is altijd contact tussen de leidsters van de voorschool (voorheen peuterspeelzaal) of het kinderdagverblijf, en de leerkracht van de kleutergroep.

1. Soms bestaat dat contact alleen uit een schriftelijk verslag.
2. Als de omstandigheden dat vragen, is er een zgn. warme overdracht: voorschool- en basisschool-medewerkers spreken elkaar.
3. In bijzondere gevallen gaat de kleuterjuf van tevoren observeren in de voorschool.

... van basisschool naar voortgezet onderwijs

De ouders van groep 8 worden aan het begin van het schooljaar geïnformeerd over de precieze gang van zaken m.b.t. de advisering voortgezet onderwijs en (de rol van) de (wettelijk verplichte) eindtoets.

De wet schrijft voor dat het advies van de basisschool bindend is. Wij baseren ons VO-advies op een aantal punten. Voor ons weegt het zwaarst (in volgorde van belang, het zwaarst wegende bovenaan):

1. de resultaten die uw kind de afgelopen jaren heeft laten zien,
2. de inzet en werkhouding van uw kind,
3. de Cito LVS-toetsresultaten van de afgelopen jaren,
4. het intelligentieonderzoek: de NIO-toets die in september/oktober wordt afgenomen.
NIO staat voor Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau.
5. De eindtoets wordt pas in april afgenomen. De wet laat ruimte om een VO-advies te heroverwegen op basis van de eindtoets. Dat mag alleen in positieve zin (dus een hoger advies).

Aanwezige expertise personeel

Op De Meertuin is de volgende expertise aanwezig:

- de intern begeleider heeft een opleiding Master SEN afgerond (IB-opleiding);
- een teamlid is opgeleid tot taalcoördinator;
- twee teamleden zijn opgeleid tot rekencoördinator;
- twee leerkrachten hebben de opleiding bewegingsonderwijs met succes afgerond;
- een teamlid heeft een bachelor ontwikkelingspsychologie behaald.

Schoolleiding en intern begeleider zorgen samen met de leerkrachten van onze school voor het op voldoende niveau functioneren van een *samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor ...*

- ... het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen
- ... het systematisch volgen en analyseren van de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen
- ... het op basis van een analyse van verzamelde gegevens tijdig bepalen van de aard van de te bieden ondersteuning
- ... het planmatig uitvoeren van de ondersteuning
- ... het regelmatig evalueren van de effecten van de ondersteuning

De drie niveaus van zorg

Basisondersteuning:

wat verstaat het samenwerkingsverband er onder?

(uit het ondersteuningsprofiel van het Samenwerkingsverband Kop van Noord-Holland; meer informatie vindt u op <http://www.swvkopvannoordholland.nl>.)

Het *samenwerkingsverband* heeft afspraken gemaakt over een geheel van preventieve en licht curatieve interventies die binnen de ondersteuningsstructuur van de school planmatig en op een overeengekomen kwaliteitsniveau worden uitgevoerd. De financiële afspraken zijn vastgelegd in het activiteitenplan van het betreffende schooljaar. Het samenwerkingsverband investeert in deze basisondersteuning om die op een zo hoog mogelijk niveau te brengen en te houden. Bij basisondersteuning zijn doorgaans al netwerkpartners betrokken. Kenmerkend voor basisondersteuning in ons samenwerkingsverband is:

- het functioneren van een schoolgebonden ondersteuningsteam (OT),
- de beschikbaarheid van een voorziening voor interne begeleiding (IB'er),
- *m.i.v. 2016-2017: de beschikbaarheid van voldoende formatie die, naast de groepsleerkracht, direct ingezet kan worden voor ondersteuning van individuele leerlingen, waarvoor het reguliere aanbod in onvoldoende mate tegemoet komt aan hun onderwijsbehoeften,*
- de beschikbaarheid van schoolmaatschappelijk werk,
- het beschikbaar zijn van orthopedagogische kennis en ervaring,
- het beschikbaar zijn van specifieke deskundigheid op diverse inhouden,
- het hanteren van een privacyreglement.

Basisondersteuning kan in de loop van de tijd onderdeel uit gaan maken van de basiskwaliteit. Dat komt onder meer tot uiting in het door elke school opgestelde schoolondersteuningsprofiel (SOP), waarin door de scholen is aangegeven welke **basiskwaliteit** en **basisondersteuning** zij kunnen bieden op het gebied van:

- sociaal emotionele ontwikkeling waaronder ook de ondersteuning van leerlingen met specifieke leer- of gedragskenmerken,
- taal/lezen en spelling,
- rekenen/wiskunde.

Verder is de ondersteuningsstructuur van de school in het SOP vastgelegd zodat ouders zich daarover een beeld kunnen vormen. Daarin is duidelijk uitgelegd wanneer zij geïnformeerd, geraadpleegd of indien gewenst ingeschakeld worden bij de (onderwijs)ondersteuning van hun kind.

Op De Meertuin

- De leerkracht geeft een afgestemd aanbod aan alle kinderen en geeft deze begeleiding op basis van de signaleringsgegevens (methode-afhankelijke toetsen, observaties en leerlingvolgsysteem) die met de intern begeleider zijn besproken.
- Voor alle kinderen wordt de onderwijsbehoeften geformuleerd en in de didactische stamkaart opgenomen.
- De kinderen worden geclusterd in instructie-onafhankelijke (plusgroep), instructiegevoelige (basisgroep) en instructie-afhankelijke (instructiegroep) groepen. Deze groepen worden in het groepsplan opgenomen.
- Voor iedere groep worden de onderwijsdoelen en het onderwijsaanbod beschreven *voor zover ze afwijken van de methodes*.
- Het van de methode afwijkende aanbod wordt nauwkeurig vastgelegd in de dag/weekplanning in de klassenmap, evenals het verloop en de evaluatie.

Niveau 1a: Basisondersteuning (regulier aanbod basisgroep)

De leerkracht geeft kwalitatief goed onderwijs aan haar/zijn groep leerlingen, speelt daarbij in op onderwijsbehoeften van leerlingen. De leerkracht:

- geeft de leerlingen voldoende tijd en gelegenheid tot leren;
- draagt zorg voor een betekenisvol onderwijsaanbod;
- stimuleert de betrokkenheid van leerlingen;
- gebruikt onderwijskundig verantwoorde methoden;
- stelt heldere minimumdoelen voor elk kind;
- geeft effectieve instructie
- biedt voldoende verwerking, op niveau (taakgerichte leertijd);
- draagt zorg voor een gedifferentieerd onderwijsaanbod;
- voert een goed klassenmanagement;
- scheidt een positief werkklimaat en structuur;
- hanteert een flexibele klassenorganisatie;
- heeft een eenduidige pedagogische en didactische aanpak;
- is deskundig met betrekking tot methoden;
- werkt samen met collega's;
- evalueert regelmatig de vorderingen van de leerlingen;
- analyseert de toetsen en plant vervolgcacties;
- observeert de leerling en beschrijft zijn/haar gedrag en resultaten

Indien de ontwikkeling van leerlingen daartoe aanleiding geeft, gaat de leerkracht over tot afgestemd aanbod (niveau 1b). In dat geval worden ouders in elk geval geïnformeerd – en waar mogelijk en/of nodig – betrokken. Het is ook wenselijk om de kinderen hierbij te betrekken.

Niveau 1b: basisondersteuning (regulier aanbod plusgroep en instructiegroep)

Kinderen die niet binnen de basisgroep vallen, krijgen extra begeleiding. Dit geldt in ieder geval voor kinderen die bij de CITO-toets een IV of V scoren (instructiegroep) en voor kinderen die een I-score behalen (plusgroep). Zie schema op blz. 12.

Voor elk van deze subgroepen worden in het groepsplan de onderwijsdoelen en het onderwijsaanbod beschreven *voor zover ze afwijken van de methodes*. In de didactische stamkaart staan de onderwijsbehoeften van deze leerlingen beschreven.

Het van de methode afwijkende aanbod wordt nauwkeurig vastgelegd in de dag/weekplanning in de klassenmap, evenals het verloop en de evaluatie.

In het groepsplan beschrijft de leerkracht de aanpak binnen het speciale aanbod dat de leerkracht met de leerling gaat uitvoeren. Hierbij kan gedacht worden aan didactische aanpassingen (instructiewijze en leertijd), ondersteuning bij het leerproces en/of extra hulpmateriaal. Het groepsplan wordt vervolgens in de groep uitgevoerd (= basiskwaliteit), eventueel met ondersteuning van een onderwijsassistent (= basisondersteuning).

De leerkracht evalueert de gegeven ondersteuning met de IB'er tijdens de groepsbespreking en gaat na of het aanbod het beoogde effect heeft gehad.

In deze fase kan de leerkracht, in overleg met de IB'er, de leerling inbrengen voor intervisie. Op basis van een door de leerkracht beschreven casus, verkennen de aanwezigen bij de intervisiebijeenkomst oplossingen voor het probleem. Naar aanleiding hiervan stelt de leerkracht, eventueel samen met de IB'er, aanvullende doelen binnen het groepsplan.

De leerkracht evalueert de gegeven hulp met de IB'er en gaat na of het speciale aanbod effect heeft. Op grond van deze evaluatie nemen de leerkracht en de IB'er een voortgangsbeslissing. Mogelijk komt zorgniveau 1c in beeld.

Niveau 1c: speciale zorg na intern overleg/onderzoek

Leerlingen die ondanks de geschetste ondersteuning onvoldoende succesvol blijven, worden besproken in het onderwijsondersteuningsteam (OT) van de school. Het OT bestaat uit de directeur, de IB'er, een orthopedagoog (OBD), de groepsleerkracht. Bij een OT kunnen ook één of meer externe deskundigen en/of hulpverleners aanschuiven.

Ouders worden altijd uitgenodigd om deel te nemen aan deze bespreking.

Als al niet eerder gestart is, dan wordt in ieder geval m.i.v. deze fase het **groeidocument** aangemaakt en ingevuld.

Het OT kent doorgaans een vaste procedure van inbreng. De bespreking kan leiden tot:

- een verdere intensivering of aanpassing van de al geboden ondersteuning;
- gerichte ondersteuning in of buiten de groep door inzet van de ondersteuningsformatie waarover de school beschikt (onderwijsondersteuner, onderwijsassistent, leerlingbegeleider, remedial teacher, leerkracht)
- het uitvoeren van handelingsgericht / psychodiagnostisch onderzoek,
- overgaan naar zorgniveau 2

Indien nodig wordt een persoonlijk ontwikkelingsperspectief gemaakt in ESIS (administratiesoftware). Om in aanmerking te komen voor een ontwikkelingsperspectief moet er aan bepaalde voorwaarden worden voldaan. Deze voorwaarden worden door de inspectie voorgeschreven.

Niveau 2: extra ondersteuning

Wanneer er door een OT geen mogelijkheden meer in het kader van basisondersteuning gezien worden, verhuist het **groeidocument** (dossier) naar het OTG (ondersteuningsteam van de scholengroep) met de vraag een arrangement voor extra ondersteuning toe te kennen. Het OTG bestaat uit een ervaren en onafhankelijke orthopedagoog en drie intern begeleiders uit verschillende scholengroepen. Het OTG kan vijf mogelijke arrangementen toekennen:

- Diagnostisch (geen regulier onderzoek maar specialistisch, bijv. logopedie)
- Begeleidingsarrangement (coaching van de leerkracht)
- Onderwijsarrangement
- Jeugdzorgarrangement
- Combinatie van arrangementen

Het OT kan zich ook direct tot het CTO (Commissie Toelating Onderwijsvoorzieningen) wenden wanneer het van mening is dat een verwijzing naar een speciale voorziening (diepteondersteuning) de meest voor de hand liggende optie is.

Niveau 3: diepteondersteuning (zeer speciale zorg: samenwerkingsverband en REC)

Op dit zorgniveau geldt dat een verwijzing naar één van de voorzieningen van het samenwerkingsverband de beste optie lijkt. De Commissie Toelating Onderwijsvoorzieningen (CTO) geeft in voorkomende gevallen een zgn. Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) af zonder welke een leerling niet deel kan nemen aan Speciaal Basisonderwijs (SBaO) of Speciaal Onderwijs (SO).

De mogelijkheid tot deelname aan het Eureka-onderwijs (hoogbegaafden) wordt vastgelegd in een Toelatingsbesluit (TB), ook af te geven door de CTO.

Voorzieningen van het samenwerkingsverband:

- Speciaal Basisonderwijs (SBaO);
- Plusklas;
- 'REC 3': lichamelijk, geestelijk en meervoudig gehandicapten;
- 'REC 4': kinderen met ernstige opvoedingsproblemen en psychiatrische problemen.

Speciaal onderwijs (SO):

- REC 1: visueel gehandicapten;
- REC 2: auditief gehandicapten en kinderen met spraak/taalmoeilijkheden;

Ondersteuning sociaal-emotionele ontwikkeling (SEO)

1. Basiskwaliteit

Een steeds belangrijker wordend aspect van het onderwijs is het begeleiden van de kinderen met betrekking tot de sociaal-emotionele ontwikkeling. Voor het aanleren en versterken van wenselijk gedrag, het leren samenwerken, het leren dragen verantwoordelijkheid en andere aspecten van sociaal-emotionele ontwikkeling, én in het kader van burgerschap, gebruiken we aanpak van de **Kanjertraining**.

De Kanjertraining bestaat uit een serie lessen met bijbehorende oefeningen om de sfeer in de klas goed te houden (*preventief*), of te verbeteren (*curatief*). De Kanjertraining is in 1996 begonnen als een ouder-kindtraining. Inmiddels is de training uitgegroeid tot een volwaardige methode voor het basis- en voortgezet onderwijs. De Kanjertraining streeft de volgende doelen na.

- Het bevorderen van vertrouwen en veiligheid in de klas.
- Het versterken van de sociale vaardigheden bij leerlingen.
- Beheersing van verschillende oplossingsstrategieën bij pesten en andere conflicten.
- Bewustwording van de eigenheid bij leerlingen.
- Leren om verantwoordelijkheid te nemen.
- Het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie.

De Kanjertraining is erkend als *effectief volgens goede aanwijzingen* bij pestproblematiek en het aanleren van sociale vaardigheden. De methode kent een leerlingvolgsysteem dat wij gebruiken om de sociale opbrengsten bij kinderen te meten.

De Kanjertraining is in feite dan ook meer dan alleen een methode, ze vormt voor onze school de basis waarop onze pedagogische huisstijl stoelt. Kanjertraining helpt leerkrachten om anders te kijken naar het gedrag van kinderen.

Gaat er dan nooit meer iets mis op Kanjerscholen, heerst er altijd rust en vrede? Nee, maar Kanjertraining kan wel helpen om problemen bespreekbaar te maken en te zoeken naar oplossingen die goed zijn voor alle partijen. Regelmatig horen we dat kinderen zich weer veilig voelen op school, dat ouders weer serieus worden genomen en de leerkrachten hun vak weer terugkrijgen.

Meer informatie over onze pedagogische huisstijl vindt u in de schoolgids (deel 1) en in een document waarin wij de aanpak van de Kanjertraining uitgebreid hebben uitgewerkt.

Beide documenten kunt u downloaden van onze website: www.demeertuin.nl/downloads.

2. Basisondersteuning (zorgniveau 1 b/c)

Wanneer kinderen door een bepaalde oorzaak zich niet of minder snel ontwikkelen op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling (al dan niet als gevolg van een aanwijsbare, aangetoonde oorzaak als bijvoorbeeld ADHD, autisme gerelateerde stoornissen), dan is het aan de leerkrachten om de kinderen hierin specifiek te begeleiden. Met name door de steeds grotere kennis die hierover beschikbaar komt en de steeds hogere eisen die de maatschappij aan de scholen stelt om deze kinderen te begeleiden, is het van belang om hierin continu te blijven scholen en te ontwikkelen.

De Meertuin kan al veel ondersteuning in **eenvoudige en enkelvoudige vorm** op school bieden.

Echter: begeleiding en ondersteuning kunnen bieden is **geen vast gegeven**, maar zal steeds moeten

- worden afgestemd op de specifieke ondersteuningsbehoeften van het kind en
- afgezet worden tegen de actuele omstandigheden.

Met andere woorden (principes HGW):

- wat heeft dit kind nodig in deze groep met deze leerkracht met deze ouders?
- wat heeft deze groep nodig met dit kind met deze leerkracht met deze ouders?
- wat heeft deze leerkracht nodig in deze groep met dit kind met deze ouders?
- wat hebben deze ouders nodig met dit kind in deze groep met deze leerkracht?
- ... en kunnen we dat regelen?

Daarbij komt dat door wisselingen in personele bezetting de ondersteuningsmogelijkheden kunnen variëren. Bijv. als de school beschikt over een leerkracht die zich heeft gespecialiseerd in dyslexie, en deze leerkracht vertrekt naar een andere school (of gaat met pensioen), dan is deze kennis tijdelijk minder beschikbaar. D.m.v. een goed professionaliseringsbeleid streven we ernaar

- ons kennisniveau op peil te houden;
- de kwetsbaarheid van de beschikbaarheid van kennis te beperken;
- kennis zoveel mogelijk te delen binnen het team.

Het hieronder genoemde aanbod is een indicatie van de ondersteuning die we kunnen bieden, gerelateerd aan onze ondersteuningsstructuur. **Begeleiding zal altijd afgestemd worden met medewerking van en in overleg met de ouders en moet passen binnen de mogelijkheden van de school.**

Wij kunnen de volgende ondersteuning realiseren op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling:

- ADHD: herkennen, opstellen begeleidingsplan, structurele aanpak in de klas, al dan niet met externe ondersteuning;
- ASS⁴ problematiek: herkennen, bieden van veiligheid en een vaste structuur in de reguliere klassensituatie, binnen de dynamiek van de reguliere basisschool;
- meerkunners en hoogbegaafdheid: herkennen, aansluiten bij hun ontwikkelbehoeften in de klas;
- faalangst en concentratieproblemen: herkennen, gerichte begeleiding door individuele gesprekken door IB'er of leerkracht;
- pestgedrag: herkennen, aanpak via protocol ter voorkoming en oplossen van pestgedrag;
- gedragsproblematiek: herkennen, aansluiten bij behoeften, *binnen de grenzen van het haalbare, waarbij de grenzen zeker ook worden bepaald door de veiligheid en het leerklimaat in de groep.*

3. Extra ondersteuning

In een aantal gevallen hebben kinderen behoefte aan meer specialistische ondersteuning. Zo nodig wordt nader onderzocht welke ondersteuning nodig is. In overleg met het OTG vindt vertaling plaats in de vorm van een zgn. **onderwijsarrangement**, waarin doorgaans het ter beschikking stellen van deskundige menskracht (formatie) en/of middelen en duidelijke werkdoelen zijn opgenomen. In overleg met de ouders wordt dit opgenomen in het groeidocument.

(De uitvoering van) extra ondersteuning is altijd contextafhankelijk: het betreffende kind, zijn ouders, de klas, de fysieke condities (ruimte, speciale voorzieningen zoals bijv. aangepast meubilair), de leerkracht en het team. Daarmee bedoelen we: extra ondersteuning kan binnen de grenzen van haalbaarheid, veiligheid en beheersbaarheid. Zodra die in het geding zijn en er bijv. sprake is van een negatieve invloed op het leer- en leefklimaat in een groep, kan dit leiden tot een nieuw, ander besluit (arrangement).

---

⁴ Autistisch Spectrum Stoornis, waaronder PDD NOS

Ondersteuning lezen en spelling

1. Basiskwaliteit

Lezen is een manier om kennis tot ons te nemen, iets te weten te komen over andere meningen en culturen, om informatie te verzamelen over allerlei onderwerpen. En je kunt van boeken ook gewoon lekker genieten en ontspannen. Het is dus belangrijk, dat kinderen goed leren lezen en vooral plezier hebben in het lezen van een boek. Forceren heeft over het algemeen weinig zin; uitdagen, het goede voorbeeld geven en stimuleren echter wel!

Ontcijferen van een tekst is één, maar snappen wat je leest is natuurlijk minstens zo belangrijk! Daarvoor is, naast de vaardigheid van het ontcijferen, nog nodig:

- een rijke woordenschat,
- een brede algemene kennis,
- vertrouwd zijn met de structuren van onze taal (spelling, zinsbouw, tekstopbouw e.d.),
- en de kennis / het gebruik van strategieën voor lezen met begrip.

Bij de kleuters

Het tijdstip waarop onze leerlingen in contact komen met aanvankelijk lezen, schrijven en rekenen is heel verschillend. In onze visie kunnen cognitieve vaardigheden worden aangeboden op het moment dat kinderen hiervoor belangstelling tonen. Dit moment willen wij echter niet afwachten en aan het toeval overlaten, maar stimuleren door het creëren van allerlei leeractiviteiten in de vorm van spel. Een activiteit krijgt vaak extra betekenis als het kind het herkent uit de 'echte' wereld.

Technisch lezen

In de onderbouw wordt veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van geletterdheid. Ieder kind heeft van nature belangstelling voor prentenboeken en wil ook net zo lezen en schrijven als volwassenen. Met dit gegeven voor ogen kan door een goed aanbod van (spel)activiteiten het kind komen tot belangstelling voor letters, woorden en tekst. Omdat deze ontwikkeling niet bij ieder kind gelijk loopt, starten we het leren lezen niet voor ieder kind op eenzelfde moment.

Het veelvuldig gebruik maken van boeken vinden wij op school heel belangrijk. Ook het stimuleren om thuis een boek te lezen, zorgt voor het onder de knie krijgen van de belangrijkste leeractiviteit van de basisschool: het leren lezen.

Vanaf groep 3 gaan we met de leerlingen op een planmatige, gestructureerde manier met lezen aan de gang. Hiervoor gebruiken we de methode Veilig Leren Lezen. De nadruk ligt met name op het technisch leesproces (het omzetten van geschreven letters/woorden in gesproken tekst, en omgekeerd) maar er is ook al aandacht voor tekstbegrip. Want lezen is pas echt leuk en zinvol als je snapt wat er staat!

Als het goed is, kunnen alle kinderen lezen aan het einde van groep 3. Dat betekent echter niet dat de aandacht voor de technische aspecten van het leesproces verslappen. D.m.v. de methode *Timboektoe* blijven we – gedifferentieerd – het correct, vlot en op toon lezen oefenen tot in groep 8!

We gebruiken de volgende methodes in relatie tot technisch lezen:

- Groep 1-2 *Schatkist* en de map *Fonemisch Bewustzijn*
- Groep 3 *Veilig Leren Lezen* (aanvankelijk lezen)
- Vanaf groep 4 *Timboektoe* (voortgezet technisch lezen)

Woordenschat

Woordenschat is het taaldomein waarin het verwerven van woordvormen en woordbetekenissen centraal staat. Een uitgebreide woordenschat is een belangrijke basis voor schoolsucces: nieuwe kennis kan gekoppeld worden aan al bestaande kennis. Niet alleen bij Nederlands, maar bij alle vakken op school.

Interactief voorlezen helpt de woordenschatontwikkeling van jonge kinderen. Door boeken en verhalen komen kinderen in aanraking met veel nieuwe woorden die ze in hun dagelijkse leven niet zo gauw tegenkomen. Gesprekken en verwerkingsactiviteiten stimuleren de woordenschat.

In de middenbouw is woordenschatonderwijs vooral gericht op het leren van nieuwe woordbetekenissen. Daarnaast is er aandacht voor strategieën voor het onthouden en afleiden van betekenissen uit de context.

In de bovenbouw leren kinderen zelfstandig strategieën toepassen om de betekenis van nieuwe woorden af te leiden en te onthouden. Het doel van woordenschatonderwijs is de leerlingen receptief (begrijpen) en productief (gebruiken) over zo veel mogelijk woorden te laten beschikken.

4-takt methodiek

Vanaf het moment dat de kinderen op De Meertuin binnenkomen, werken wij op een planmatige en gestructureerde manier aan de uitbreiding van hun woordenschat. Wij werken daarvoor met een beproefd didactisch model: de zgn. 4-takt, ontwikkeld door Marianne Verhallen c.s.

De belangrijkste didactische basisregel voor het leren van woorden is: *het leren van een woord zal niet in één keer gebeuren*. M.a.w. herhaling is de sleutel tot succes = woordenschatuitbreiding.

Het didactische model 4-takt geeft de leerkracht houvast. De stappen zijn:

1) voorbereiden   2) semantiseren   3) consolideren   4) controleren

Begrijpend lezen

Begrijpend lezen is de verbanden tussen woorden en zinnen in geschreven taal kunnen zien en begrijpen. Het is een actief, probleemoplossend proces. De leerling achterhaalt tijdens het lezen de betekenis van taal. Een leerling moet welbewust nadenken over de betekenis van de tekst.

Begrijpend lezen kun je op verschillende manieren stimuleren. Daarbij gebruikt een lezer zgn. strategieën. Een manier is het hardop denken bij het lezen van een tekst. Door de leerlingen hardop leesstrategieën toe te laten passen en feedback te geven worden zij bewust van het proces dat zich in het hoofd van een lezer afspeelt. Andere strategieën zijn activeren van achtergrondkennis en doen van voorspellingen over de tekst.

Wij besteden op school veel tijd en aandacht aan begrijpend lezen. Bij de jongste kinderen gaat het om begrijpend luisteren, maar de manier van werken is uiteindelijk dezelfde, met aandacht voor de inhoud (woordenschat, kennis) en strategieën om te begrijpen wat je hoort, wat je ziet, wat je leest.

- In de kleutergroepen oefenen we met allerlei teksten en verhalen het begrijpend luisteren.
- In groep 3 is er al aandacht voor begrijpend lezen in de methode *Veilig Leren Lezen*.
- In de groepen 4 en 5 gebruiken wij de methode *Lezen in beeld*, soms aangevuld met *Nieuwsbegrip* en de *Cito Hulpboeken*.
- Vanaf groep 6 gebruiken we *Kidsweek*. Deze methode biedt – in krantvorm – veel betekenisvolle teksten over actuele onderwerpen.

Taal en spelling

Vanaf groep 4 verschuift de aandacht naar, of beter gezegd: breiden we de aandacht uit tot andere aspecten van taal.

Spelling wordt een apart vak en in het taalboek worden allerlei oefeningen gemaakt waarmee de kinderen kennismaken met de structuur van onze taal. Ze leren taal steeds beter te doorgronden: schrijfoopdrachten, tekstsoorten herkennen, geslacht van een woord, enkelvoud/meervoud, verkleinwoorden, voegwoorden, verwijzwoorden, zinsontleding, woordsoorten, werkwoorden enz.

Voor taal gebruiken we de volgende methoden:

- *Schatkist*, in groep 1 en 2
- *Veilig Leren Lezen*, in groep 3
- *Taal in beeld*, vanaf groep 4 (incl. *Woordenschat in beeld*).
- *Spelling in beeld*, vanaf groep 4.

2. Basisondersteuning (zorgniveau 1 b/c)

De basiskwaliteit van de school is van voldoende niveau om de meeste leerlingen een ruim voldoende leesvaardigheid te laten verwerven.

We volgen de ontwikkeling m.b.t. technisch en begrijpend lezen met behulp van de methode-gebonden toetsen en de Cito LVS-toetsen. Deze laten zien wanneer een leerling (on)voldoende leesvorderingen maakt. Wanneer er sprake is van een stagnatie of juist een versnelling in de leesontwikkeling, dan krijgen deze leerlingen een verlengde, intensievere instructie van de leerkracht of een ander aanbod.

Wij zijn er op gebrand om dyslexie tijdig te herkennen en ondersteunen de leerlingen vanaf groep 2 gericht.

Zo gauw het echte leesproces begint en wij stagnatie vaststellen, gaan we aan de slag. **Hulp van ouders is hierbij vaak onontbeerlijk!**

Voor leerlingen die ondanks de uitbreiding van de instructie- en oefentijd onvoldoende vorderingen maken, treffen we extra maatregelen.

Minimaal drie maal per week krijgt de leerling extra ondersteuning met behulp van *Connect* (groep 3 en 4) of *Ralfi* (hogere groepen). In totaal gaat het om tenminste één uur per week. Door een doelgerichte planning in de groep kunnen we deze inzet structureel waarborgen.

Sinds november 2015 doen we ook ervaring op met ondersteunende oefensoftware: *Bouw!*

3. Extra ondersteuning

Afhankelijk van de vooruitgang die de leerling boekt, brengen we door genoemde werkwijze ook in kaart of er mogelijk sprake is van een ernstig leesprobleem of van een leesstoornis. Afhankelijk van de mate waarin de problemen zicht voordoen, schakelen we ouders in voor het regelen van een tijdelijk behandeltraject buiten de school (bijv. logopedie).

Het monitoren van kinderen begint al in de kleutergroepen, waarbij we naast observaties en gerichte toetsing ook het instrument KIJK! gebruiken om signalen van taalachterstanden of een taalvoorsprong vast te leggen. Op het moment dat we signalen krijgen van mogelijke dyslexie, wordt gestart met specifieke ondersteuning, waarbij ook de ouders worden geïnformeerd. Om daadwerkelijk vast te stellen of er sprake is van dyslexie, bouwen we z.s.m. een dossier op, conform het landelijk vastgestelde dyslexieprotocol.

Ondersteuning rekenen en wiskunde

1. Basiskwaliteit

Over het algemeen verwerven de meeste leerlingen met behulp van het onderwijsaanbod uit de methode voldoende vaardigheden in hun ontwikkeling naar functionele rekenvaardigheden.

De referentieniveaus geven vulling aan de inhoud en moeilijkheid. Voor het basisonderwijs gelden het streefniveau (1S) en fundamenteel niveau (1F).

Bij de kleuters

Rekenen begint op een speelse manier. Het gaat bij de kleuters met name om de invulling van begrippen als veel/weinig, meer/minder, groot/klein, dik/dun, smal/breed, voor/achter, op/onder enz. Daarnaast werken de kleuters aan het getalbegrip en de daaraan gekoppelde cijfers (0-9).

Bij de kleuters gebruiken we

- de methode *Schatkist*
- CPS map *Gecijferdheid* en
- *Alles telt*.

Groep 3 t/m 8

Vanaf groep 3 wordt het 'echt'. De kinderen leren dat je met de cijfers 0 t/m 9 ook andere getallen kunt maken. De constructie van ons decimaal stelsel wordt in de loop der jaren uitgebouwd tot de kinderen in principe elk groot getal kunnen lezen – en er beeld bij hebben.

Naarmate de kinderen de getalstructuur beter begrijpen, gaan ze ook bewerkingen leren uitvoeren. Eerst optellen en aftrekken, daarna vermenigvuldigen en delen, breuken en procenten, enz.

Maar rekenen is meer. Het is ook meten, klok kijken, werken met inhouden, omgaan met geld, het oplossen van (rekenkundige) problemen, het lezen en interpreteren van grafieken en tabellen enz.

- Vanaf groep 3 werken we met de methode *Alles telt*.

2. Basisondersteuning (zorgniveau 1 b/c)

De reguliere basisondersteuning bij het rekenonderwijs bestaat uit het structureel werken op 3 niveaus (basisgroep, instructiegroep, plusgroep), aangevuld met aparte opdrachten voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Extra oefenstof, extra instructie aan de instructietafel of juist extra uitdagende opdrachten stimuleren de kinderen om zich verder te ontwikkelen. In veel gevallen worden de IB'er en het team gevraagd om mee te denken over de meest effectieve aanpak voor de leerling.

Wanneer over een periode van zes maanden een leerling onvoldoende baat heeft bij het afgestemde aanbod (op basis van de methode) is aanvullend (intern) diagnostisch onderzoek nodig om de aard van de problemen beter in kaart te brengen.

Vaak wijst dit onderzoek uit dat de leerling in een of meer categorieën hiaten heeft of dat te snel is overgestapt naar een te hoog abstractieniveau. Het is belangrijk vast te stellen of er sprake is van een *automatiseringsprobleem* of van een *begripsprobleem*. Begrip is vereist, voordat automatisering zich duurzaam ontwikkelt!

Wanneer de bron van de problemen is vastgesteld kan met behulp van een individueel arrangement gewerkt worden aan ontbrekende of zwakke schakels in de verschillende categorieën. Voor een deel kan gebruik gemaakt worden van onderdelen van de gebruikte methode. We zetten als het ware een stap terug en nemen een deel van de methode nogmaals door. Ook staan hulpmaterialen (o.a. *Maatwerk*) ter beschikking om tijdelijk extra accent te leggen op onderdelen van leerlijnen binnen de verschillende domeinen. Een en ander leggen we vast in het groepsplan (kindspecifieke doelen).

Meerkunners werken met *Pluswerkboeken Alles telt*, *Rekentijgers* en *Rekenmeesters*.

3. Extra ondersteuning

Afhankelijk van de vooruitgang die de leerling boekt, brengen we door hoger genoemde werkwijze ook in kaart of er mogelijk sprake is van een ernstig rekenprobleem of van een rekenstoornis (bijv. dyscalculie). Afhankelijk van de mate waarin de problemen zicht voordoen, schakelen we ouders in voor het regelen van een tijdelijk behandeltraject buiten de school.

Het monitoren van kinderen begint al in de kleutergroepen, waarbij we naast observaties en gerichte toetsing ook het instrument KIJK! gebruiken om signalen van rekenachterstanden of een rekenvoorsprong vast te leggen. Op het moment dat we signalen krijgen van mogelijke rekenproblematiek, wordt gestart met specifieke ondersteuning, waarbij ook de ouders worden geïnformeerd. Om daadwerkelijk vast te stellen of er sprake is van bijv. dyscalculie, bouwen we z.s.m. een dossier op, conform het landelijk vastgestelde dyscalculieprotocol.

Grenzen aan ondersteuning

De Meertuin besteedt veel tijd en energie aan het begeleiden van kinderen met een bijzondere ondersteuningsvraag. Ouders worden geïnformeerd en waar kan betrokken.

Echter, we blijven een reguliere basisschool die tegen grenzen van ondersteuning kan oplopen. Deze grenzen zijn bereikt wanneer:

- een leerling niet meer te sturen is en/of zo agressief is dat de veiligheid van andere leerlingen en/of de leerkracht in het geding is;
- er ondanks de nodige ondersteuning stilstand in de ontwikkeling is;
- een leerling zoveel begeleiding van de leerkracht vraagt dat dit teveel ten koste gaat van de aandacht voor de overige leerlingen;
- een leerling de draagkracht van een leerkracht te boven gaat en er geen verdere mogelijkheden zijn voor ondersteuning en/of overplaatsing naar een andere groep.

Wanneer de grens van onze ondersteuning bereikt is, gaan we, via de scholengroep (OTG), over naar het niveau van bovenschoolse ondersteuning (CTO), zoals al eerder aangegeven.

Professionalisering

Wij van De Meertuin vinden dat de basiskwaliteit van de leerkrachten prima op orde moet zijn. Iedere leerkracht heeft daarom een Persoonlijk Ontwikkel Plan (POP), dat jaarlijks in overleg met de directie wordt vastgesteld. Door functioneringsgesprekken, observaties, eigen behoeften en de behoeften van de school krijgt het POP concreet vorm. Het team heeft een budget tot zijn beschikking om dit plan uit te voeren. De leerkrachten zijn zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van hun leerkrachtdossier.

Op schoolniveau blijft er de komende periode gerichte aandacht voor de borging van de volgende aspecten:

- leerkrachtvaardigheden m.b.t. klassenmanagement (GIP), instructie (IGDI) en activerende werkvormen waaronder coöperatieve werkvormen (borging);
- planmatig opbrengstgericht werken, analyseren en integreren van de Cito LVS-toetsen en de methodetoetsen;

Op basis van de kaders en afspraken van het SWV-KvNH hebben we de afgelopen jaren gerichte scholing gedaan op het gebied van

- handelingsgericht werken,
- gedrag (Kanjerttraining) en
- hoogbegaafdheid (Novilo).

In het schooljaarplan, waarvan u een samenvatting vindt in onze schoolgids (deel 2 – het jaarboekje; te downloaden van www.demeertuin.nl) staat aangegeven welke onderwerpen we als team oppakken.

Bijlagen

Dit kindplan is van			
Groep		Leerkracht	
Datum			

Nu weet / kan ik al:	
Straks wil ik weten / kunnen:	
Om dit te bereiken ga ik...	
De leerkracht helpt mij door...	
Mijn ouders helpen me door...	
Materialen en andere hulpmiddelen. Of een vriendje of iemand anders die me kan helpen.	

Evaluatiedatum:		Wie evalueert?	
Hoe weten we dat het doel bereikt is? Wat merken, zien of horen we dan?			
Uitkomst van de evaluatie: is ons doel bereikt?			
Hoe nu verder?			

Leerkracht		Groep	
Gesprek met	de ouders van		
Datum			
Leerling	<i>aanwezig bij het gesprek: ja / nee</i>	voorbereid met	

Waar gaan we aan werken (werkhouding, gedrag en/of leren):

Wat verwachten we van de samenwerking tussen ouders en school en kind:

Afspraken over aanpak op school:

Wat kunnen we afspreken over de rol van ouders in de ondersteuning thuis:

Toestemming Portretrecht

Ondergetekende geeft hierbij de school de toestemming om foto's waarop mijn kind te zien is, te gebruiken in uitingen van de school, o.a. de website, Facebook, schoolgids enz.

Handtekening: .....

Algemeen

Algemene gegevens			
Voornaam en naam			
Geboortedatum			
Op school sinds	Datum	Groep	

Geschiedenis		
Schooljaar	Groep	Leerkracht(en)

Bijzonderheden m.b.t. gezin / gezondheid

Didactische stamkaart

N.B. Je vult alleen iets in als er iets bijzonders te melden. Print de meest recente versie van de stamkaart en stop ze in je groepsmap, zodat deze info altijd voorhanden is (ook bijv. voor een invaller). Noteer zowel *belemmerende* als *stimulerende* factoren.

A. Werkhouding

Denk hierbij aan motivatie, doorzettingsvermogen, tempo, concentratie, taakaanpak, zelfstandigheid, ...

B. Sociaal-emotioneel en gedrag

Denk hierbij aan: stil, passief, hulpvaardig, druk, impulsief, (on)gehoorzaam, opstandig, brutaal, samenwerkend, agressief, contact en interactie met kinderen en volwassenen, ...

C. Onderwijskundige behoeften

Wat heeft dit kind nodig om tot leren te komen? Wat staat het leren in de weg? Denk hierbij aan tafelgroepje, plek in de klas, leerkrachtgedrag, ...

D. Rekenen

Wat heeft het kind nodig voor dit specifieke vak?

E. Taal / spelling

Wat heeft het kind nodig voor dit specifieke vak?

F. Overige bijzonderheden

Vakgebied		Schooljaar	
Groep		Leerkracht(en)	

Datamuur

Cito ↓ score	Methodegebonden toetsen		
	goed – zeer goed	gemiddeld	matig – onvoldoende
I			
II			
III			
IV			
V			

Deze tabel is een hulpmiddel om de leerlingen in te delen in de instructiegroepen: wie komt er...

- in de **plusgroep** (instructieonafhankelijke leerlingen)
- in de **basisgroep** (instructiegevoelige leerlingen)
- in de **instructiegroep** (instructieafhankelijke leerlingen)

Daarnaast kunnen factoren als motivatie en werktempo een rol spelen. Noteer dat hieronder!

Analyse Cito-toets op groepsniveau

VS = gemiddelde groepsvaardigheidsscore (over te nemen uit ESIS)

Behaalde VS M	Streef VS E	Resultaat VS E	Ondergrens E	Streef VS M ¹	Ondergrens M ¹
Wat werkte er goed?					
Welke belemmeringen waren er?					
Wat behouden we? Wat nemen we mee in onze aanpak voor de komende periode?					

N.B. Zie *didactische stamkaart/logboek* voor aanwijzingen m.b.t. individuele leerlingen.

Doelen en aanpak voor de volgende periode

Voor de standaard aanpak verwijzen we:

- naar de handleiding van de methode
- (indien van toepassing) naar de groepsplannen die de methodesoftware voortbrengt n.a.v. de methodegebonden toetsen

Plan 1	Start:	Einde:
Onderwerp / doel:		
Betrokken leerlingen:		
Aanpak:		
Evaluatie: zie didactische stamkaart/logboek leerlingen		

Plan #	Start:	Einde:
Onderwerp / doel:		
Betrokken leerlingen:		
Aanpak:		
Evaluatie: zie didactische stamkaart/logboek leerlingen		

Plan #	Start:	Einde:
Onderwerp / doel:		
Betrokken leerlingen:		
Aanpak:		
Evaluatie: zie didactische stamkaart/logboek leerlingen		